

ТМ	Г. XXVIII	Бр. 4	Стр. 451 - 453	Ниш	октобар - децембар	2004.
----	-----------	-------	----------------	-----	--------------------	-------

Приказ дела
Примљено: 07.09.2004.

Иван Башчаревић

О НАШОЈ "ПАРОДИЈИ ТРАГИЧНОГ"*

Аутори књиге *"Пародија трагичног (Кич као конституенс политичке и културне идеологије)"* су: Ђокица Јовановић (социолог), Јасмина Петровић (социолог и методолог), Драгослав Петровић (социолог и диригент) и Саша Мадих (преводац).

Књига се појавила као заједнички издавачки подухват Филозофског факултета у Косовској Митровици, Института за филозофију и друштвену теорију из Београда и Истраживачко-аналитичког центра из Ниша. Ауторски рад пријављен је 1998. године, а реализован у периоду од почетка 1999. године до јуна 2001. године. Штампан је са почетним тиражом првог издања у 500 примерака. Године 2002. нашао се у библиотекама и књижарама, од када се читаоци широм земље могу упознати са нашом неславном и не тако давном прошлошћу.

Са својих 438 страница књига *"Пародија трагичног"* дело је осредњег обима, али су проблеми којима се аутори баве, ако не горући, онда најасве актуелни и значајни, уважавајући настале поремећаје културних вредности и културни хорсокак у којем смо се нашли.

Промишљајући овај јединствен и смео социоистраживачки пројекат, у глави ми одзвањају речи Меше Селимовића, смештене на почетку његове надалеко познате књиге *"Дервиш и смрт"*:

"Ни са ким историја није направила такву шалу, као са нама.

До јуче смо били оно што данас хоћемо да заборавимо.

Али нисмо постали ни нешто друго.

Стали смо на пола пута забезекнути."

Управо ове мисли, иако изречене са другим смислом и поводом и у историјски сасвим другачијим околностима, могу послужити за приказ читавог дела и, чини нам се, ма шта даље о њему писали, звучаће као парадоксирање већ реченог. Но, ипак, покушаћемо да успоставимо једну сопствену, објективну слику.

Срж овог истраживачког рада, ако изузмемо прилоге у виду статистичких извештаја, састоји се из три вешто смишљена поглавља.

* Ђокица Јовановић, Јасмина Петровић, Драган Петровић, Саша Мадих, *Пародија трагичног (Кич као конституенс политичке и културне идеологије)*, ФФ/ИФДТ/ИАЦ, Косовска Митровица/Београд/Ниш, 2003.

У првом, означеном као "Проблем", писци покушавају да направе увод у проблематику кича, резимирајући социолошке дефиниције и теорије које постоје о њему. На тај начин, вешто и чини нам се веома успешно, одсликавајући обичном читаоцу појам кича уопште, појам и структуру политичке идеологије, као једне од стваралаца кича и утицај политике на стварање кича у култури, као једној од тема овог дела. Не можемо а да не приметимо њихов успех у томе. Овакав закључак правдамо тиме што су једну, за лаике сувопарну социолошку тему, "оживели" детаљима из свакодневнице Србије, кратким приказима њене новије и старије историје, али и успостављањем паралела са стањем у другим земљама у региону и шире.

У другом делу, аутори износе основну тематику књиге на којој је базирана анализа. Овде су укључене теме које су, по мишљењу аутора, изродиле темеље политичког и културног кича и које, саме по себи, представљају кич. То се огледа по начину на који су угледале светлост дана, из њиховог вођења и битисања као таквих, као и из одјека које су имале у јавности. Несумњиво је да су оне имале јак утицај на конституисање јавног мњења и да су, што не треба испустити из вида, произилазиле једна из друге, чинећи логичан след догађаја и формирајући композицију (са много вагона) кича у Србији. Неке од тих тема, које се засебно обрађују у оквиру овог тематског блока, су: Меморандум САНУ, Осма седница ЦК СКС, усвајање Устава Србије 1989, прослава 600-годишњице косовске битке, оснивање СПС-а, почетак рата у СФРЈ, протести 96/97, бомбардовање СРЈ).

Гледајући данас, и сећајући се наведених догађаја чији смо и сами били сведоци, покушавамо да створимо реалну слику о њима. То нам полази за руком тек онда уколико успемо да се "прочистимо" од дугогодишњег тровања бујицом кича, која је опседала наш мозак читањем штампе и гледањем телевизије као необјективних преносника ових (не)славних догађаја.

Треће поглавље слика је наше стварности, слика и одраз, али не у чистом, већ у замагљеном огледалу. У њему су поређане све оне болне и суморне чињенице "епидемије", којој смо свих ових година били изложени. Наталожили су се непросвећеност, нечитање књига, неодлажење у позориште, неверовање у објективност медија, затрованост политичким идејама национализма и ауторитаризма итд. Збирни резултат тога је кич политика, кич култура и све што подразумевамо под њом, па чак и кич народ. Узроци и последице стања у коме се налазимо су нам познати, али се поставља питање да ли нам је познат начин изласка из ћорсокака у који смо запали? То је питање које остављамо за размишљање свима онима који се овом тематиком баве, па и самим ауторима за писање неке будуће студије.

Наш је став о делу у целини позитиван, али ћемо искористити прилику и за изношење извесних замерки. Сам начин излагања и претерана (по нама) употреба социолошких теорија и дефиниција, чине да дело постаје сувопарно и, за читаоце из различитих сфера друштвеног живота, делимично несхватљиво. Пребукираност научним ставовима уноси благу конфузију у ток интерпретације нарочито у поглављу насловљеном као "Проблем". Оптерећује количина података наведених у фуснотама, посебно оних које садрже статистику и проценте, чак би, по нашем скромном суду, један сегмент из поглавља "Прилози" могао и изостати из садржаја књиге. Стиче се утисак да дело више преферира да буде научно, неголи савремено и читко штиво, чиме губи веома важну димензију, тј. разумљивост широј читалачкој

публици. Оваква жеља аутора, с једне стране, разумљива је, али с обзиром на актуелност и значај проблема кича у нашем друштву, мислим да треба порадити на детаљима, како књига не би остала примећена само у уским научним оквирима.

Посебно истичемо импресионираност објективношћу самих аутора и њиховим успехом да не поклекну погубном утицају средине. Приступ и критичко сагледавање података до којих се дошло такође је за поштовање. Чини се да сакупљене информације нису нимало искривљене, чак се доста и инсистира на њиховој реалности, управо из разлога да се прикаже веродостојна слика политичког и културног живота у Србији.